

יבמות יד

ציטוט ממשנה: תנן התם: מגילה נקראת באחד עשר, ובשנים עשר, ובשלשה עשר, ובארבעה עשר, ובחמשה עשר, לא פחות ולא יותר.

קושי של ריש לקיש על המשנה: אמר ליה ר"ל לר' יוחנן, איקרי כאן: **כף תתאדא**, לא תעשו אגודות אגודות.

דברים פרק יד

(א) בָּנִים אֲתֶם לֹהִי אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא תִשְׁיִמוּ קֶרֶחַ בֵּין עֵינֵיכֶם לְמֶת:

(ב) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתֶה לֹהִי אֱלֹהֶיךָ וּבָדָךְ בָּחַר ה' לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה:

קושי על דבריו: האי **כף תתאדא** מיבעי ליה לגופיה, דאמר רחמנא: לא תעשו חבורה על מת!

תירוצ: א"כ, לימא קרא לא תגודדו, מאי **כף תתאדא**? שמע מינה להכי הוא דאתא.

קושי: ואימא: כוליה להכי הוא דאתא!

תירוצ: אם כן, לימא קרא לא תגודדו, מאי **כף תתאדא**? שמע מינה תרתי.

ריש לקיש	ר' יוחנן
משנה במגילה - איקרי כאן: כף תתאדא , לא תעשו אגודות אגודות.	עד כאן לא שנית: מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות - עושין, מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין?
אמינא לך אנא איסורא, דאמר רב שמן בר אבא אמר ר' יוחנן: לפייס את ימי הפורייס מלאניהם - זמנים הרבה תיקנו להם חכמים ואת אמרת לי מנהגא.	והתם לאו איסורא הויא? והתנן: הלילה - בית שמאי אוסרין, ובית הלל מתירין!
התם, הרואה אומר מלאכה הוא דלית ליה.	והא בית שמאי מתירין הצרות לאחים, ובית הלל אוסרים!
מי סברת עשו ב"ש כדבריהם? לא עשו ב"ש כדבריהם.	עשו ועשו
ובפלוגתא דרב ושמואל, דרב אומר: לא עשו ב"ש כדבריהם	ושמואל אומר: עשו ועשו.

שאלה בקשר למחלוקת אם עשו/לא עשו בית שמאי לדבריהם: אימת?

- אילימא קודם בת קול, מ"ט דמ"ד לא עשו?
- ואלא לאחר בת קול, מ"ט דמ"ד עשו?

תשובות

תשובה 1 – קודם בת קול	תשובה 2 – לאחר בת קול
מאן דאמר לא עשו – וכגון דבית הלל רובא מאן לאמר עשו	דהא בית הלל רובא דהא נפקא בת קול
כי אזלינן בתר רובא – היכא דכי הדדי נינהו, הכא בית שמאי מחדדי טפי.	רבי יהושע היא, דאמר: אין משגיחין בבית קול

קושי על ר' יוחנן ושמואל: ומ"ד עשו, קרינן כאן: **כף תתאדא**, לא תעשו אגודות אגודות!

תירוצ 1: אמר אביי: כי אמרינן **כף תתאדא** - כגון שתי בתי דינים בעיר אחת, הללו מורים

כדברי ב"ש והללו מורים כדברי ב"ה, אבל שתי בתי דינים בשתי עיירות - לית לן בה.

דחיית רבא: אמר ליה רבא: והא ב"ש וב"ה כשתי בתי דינים בעיר אחת דמי!

תירוצ 2: אלא אמר רבא: כי אמרינן **כף תתאדא** - כגון ב"ד בעיר אחת, פלג מורין כדברי

ב"ש ופלג מורין כדברי ב"ה, אבל שתי בתי דינים בעיר אחת - לית לן בה.

קושי 1 על ריש לקיש (בעניין **כף תתאדא**): תא שמע: במקומו של רבי אליעזר היו כורתיים עצי

לעשות פחמים בשבת לעשות ברזל, במקומו של ר' יוסי הגלילי היו אוכלים בשר עוף בחלב; במקומו

של רבי אליעזר אין, במקומו של רבי עקיבא לא! דתניא, כלל אמר רבי עקיבא: כל מלאכה שאפשר

לעשותה מע"ש - אין דוחה את השבת!

תירוצ: והאי מאי תיובתא? מקומות מקומות שאני.

שאלה: ודקארי לה מאי קארי לה?

תשובה: ס"ד אמינא, משום חומרא דשבת כמקום אחד דמי, קמ"ל.

מאתר הדן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

קושי 2 על ריש לקיש (בעניין **לא תתאדות**): ת"ש: דרבי אבהו כי איקלע לאתריה דרבי יהושע בן לוי הוה מטלטל שרגא, וכי איקלע לאתריה דר' יוחנן לא הוה מטלטל שרגא! קושי על הקושי: והאי מאי קושיא? ולא אמרינן מקומות שאני? **הסבר הקושי**: אגן הכי קאמרינן: ר' אבהו היכי עביד הכא הכי, והיכי עביד הכא הכי? **תירוץ**: רבי אבהו כר' יהושע בן לוי סבירא ליה, וכי מקלע לאתריה דרבי יוחנן, לא הוה מטלטל משום כבודו דרבי יוחנן. **קושי על התירוץ**: והאיכא שמעא! **תירוץ**: דמודע ליה לשמעא.

ניסיון 1 לענות על השאלה האם בית שמאי עשו/לא עשו כדבריהם: ת"ש: **אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירים, לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מב"ה, ולא ב"ה מב"ש**;

- אי אמרת בשלמא לא עשו, משום הכי לא נמנעו,
 - אלא אי אמרת עשו, אמאי לא נמנעו?
 - בשלמא ב"ש מב"ה לא נמנעו, דבני חייבי לאוין נינהו, (לבית הלל הצרה פטורה ומתחתנת עם איש זר בלי ייבום – ולבית שמאי חייבת קודם בייבום – איסור לאו)
 - אלא ב"ה מבית שמאי אמאי לא נמנעו? בני חייבי כריתות - ממזרים נינהו! (לב"ש, הצרה עושה ייבום עם האח – לב"ה, זה איסור אשת אח כי פטורה מייבום)
- ניסיון לתרץ**: וכי תימא, קסברי ב"ה דאין ממזר מחייבי כריתות, **דחיית התירוץ**: והאמר רבי אלעזר: אף על פי שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות, מודים שאין ממזר - אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת! אלא לאו שמע מינה: לא עשו! **תירוץ**: לא, לעולם עשו, דמודעי להו ופרשי.
- חיזוק לתירוץ**: והכי נמי מסתברא, דקתני סיפא: **כל הטהרות וכל הטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין, לא נמנעו עושים טהרות אלו על גבי אלו**;
- אי אמרת בשלמא דמודעי להו, משום הכי לא נמנעו,
 - אלא אי אמרת דלא מודעי להו, בשלמא ב"ש מב"ה לא נמנעו, דטמאות דב"ה לב"ש טהרות נינהו, אלא ב"ה מב"ש למה לא נמנעו? טהרות דב"ש לב"ה טמאות נינהו! אלא לאו דמודעי להו, שמע מינה.
- שאלה על החיזוק**: ומאי אולמיה דהך מהך? **תשובה**: מהו דתימא צרה קלא אית לה, קמ"ל.
- חזרה לדברי ר' אלעזר**: גופא, אמר רבי אלעזר: אף על פי שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות, מודים שאין ממזר - אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת. **שאלה על דבריו**: מאן מודים?
- אילימא ב"ש לב"ה (מודים שאין איסור כרת אם יתחתנו עם אחרים בלי ייבום), פשיטא, בני חייבי לאוין כשרים נינהו!
 - אלא ב"ה לב"ש (מודים שהצרה מתייבמת ואין הילדים ממזרים), היא גופא חייבי כריתות היא!
- תשובה**: לעולם ב"ש לב"ה, ולאפוקי מדרי' עקיבא, דאמר: יש ממזר מחייבי לאוין, קמ"ל דאין ממזר מחייבי לאוין.

ניסיון 2 לענות על השאלה האם בית שמאי עשו/לא עשו כדבריהם: ת"ש: **אף על פי שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות, ובאחיות, בגט ישן, ובספק אשת איש, ובמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדק, בכסף ובשוה כסף, בפרוטה ובשוה פרוטה, לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מבית הלל, ולא ב"ה מבית שמאי, ללמדך, שחיבה וריעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר: האמת והשלום אהבה**; ר"ש אומר: נמנעו הן מן הודאי, ולא נמנעו מן הספק;

- אי אמרת בשלמא עשו, משום הכי נמנעו,
 - אלא אי אמרת לא עשו, אמאי נמנעו? **קושי על ההוכחה**: ותסברא? נהי נמי דעשו,
 - בשלמא בית הלל נמנעו מבית שמאי, דחייבי כריתות נינהו וממזרים הם לב"ה,
 - אלא ב"ש אמאי נמנעו מב"ה? בני חייבי לאוין נינהו וכשרים נינהו!
- תירוץ**: כדאמר רב נחמן בר יצחק: לא נצרכה אלא לצרה עצמה, ה"נ לא נצרכה אלא לצרה עצמה. **עוד קושי**: ומי"ש מן הודאי? דאיסורא הוא, ספק נמי איסורא הוא! **תירוץ**: לא תימא מן הספק, אלא אימא מן הסתם, דמודעי להו ופרשי. **קושי**: ומאי קמ"ל! דאהבה וריעות נוהגים זה בזה, היינו רישא! **תירוץ**: הא קמ"ל, דכולה ר"ש היא.

